EPICENTER
European Policy Information Center

OBSERVATORUL LEGISLATIV AL UE

ACTUL PRIVIND ACCELERAREA INDUSTRIALĂ

Autorizări mai rapide, industrie dirijată

10 iunie 2026

AUTOR:
Michael von Prollius

IES EUROPE

ies-europe.ro

Observatorul legislativ al UE

Actul privind accelerarea industrială
Autorizări mai rapide, industrie dirijată

Michael von Prollius
Fondator, Forum Freie Gesellschaft (FFG)

10 iunie 2026

Rezumat

- Grupul de experți al Observatorului legislativ al UE este, în linii mari, sceptic că Actul privind accelerarea industrială (Industrial Accelerator Act) va avea efectul de dereglementare pe care îl sugerează titlul său. Scorurile se grupează în jurul valorii de 4,7 pe o scală de la 0 la 10, de la reglementare completă la dereglementare completă, ceea ce plasează Actul clar de partea reglementării și mult sub măsuri de simplificare comparabile, precum al 28-lea regim, care a obținut un scor de 7,5.
- Experții fac distincție între două elemente. Câștigurile procedurale (aprobarea tacită, autorizarea digitală unică, autorizațiile valabile pentru zone întregi) sunt reale și binevenite. Însă predomină elementele de dirijare: un obiectiv de producție de 20% pentru industria prelucrătoare, sectoare prioritare nominalizate, condiții în achizițiile publice legate de criteriile „fabricat în UE” și de emisii scăzute de carbon, precum și cerințe impuse investițiilor străine privind conținutul local, proprietatea și transferul de tehnologie.
- Principala îngrijorare este că Actul nu reduce reglementarea, ci o redirecționează. Puterea discreționară a administrației este realocată către industrii alese politic: proprietatea privată este păstrată formal, dar investițiile și autorizările sunt orientate prin decizii politice. Aceasta este structura instituțională a unei economii organizate, nu a uneia deschise.
- Unii membri ai grupului de experți recunosc reformele privind autorizarea ca pe un pas important, dar consideră că avantajele liberale sunt condiționate și au o acoperire limitată.
- Comitetul de control normativ al Comisiei Europene a cerut retransmiterea evaluării impactului și, chiar după ce a avizat-o, a semnalat deficiențe persistente. Este un semnal neobișnuit că argumentele de fond în favoarea măsurii rămân fragile.
- În ansamblu, grupul de experți constată că o accelerare condiționată de conformitatea politică riscă să înlocuiască semnalele pieței, care stau la baza unei competitivități reale pe termen lung.

Cuprins

REZUMAT 1

CUPRINS 2

DESPRE AUTORI 3

DESPRE EPICENTER 3

INTRODUCERE 4

CE FACE, DE FAPT, ACTUL 4

O ECONOMIE DE PIAȚĂ CA FORMĂ, O ECONOMIE ORGANIZATĂ CA FUNCȚIONARE 5

CE A CONSTATAT GRUPUL DE EXPERȚI 6

DE CE SUNT RATATE OBIECTIVELE 7

CAZUL ROMÂNIEI: AUTORIZAȚIILE DE CONSTRUIRE ȘI AJUTORUL PENTRU CE OLTENIA 7

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI DE POLITICI PUBLICE 8

NOTĂ METODOLOGICĂ 9

GRUPUL NOSTRU DE EXPERȚI 10

REFERINȚE 10

Despre autori

Michael von Prollius este economist, istoric al economiei și publicist liberal clasic, cu sediul la Berlin, în Germania. În 2005 a fondat platforma Forum Ordnungspolitik, pe care a transformat-o în 2015 în Forum Freie Gesellschaft. Este cercetător asociat la Liberales Institut din Elveția, vicepreședinte al consiliului de curatori al Fundației Friedrich August von Hayek și expert în rețeaua Epicenter din partea think tank-ului Prometheus - Das Freiheitsinstitut. Interesele sale includ ordinile și instituțiile liberale, reforma monetară și sistemul bancar liber (free banking), istoria economică și economia politică a declinului instituțional. Teza sa de doctorat a analizat dimensiunea economică a național-socialismului prin prisma unei economii organizate (Organisationswirtschaft). Este autorul a numeroase cărți, printre care Economic Fascism: Extreme Statism in Action (2024), și a îngrijit ediții dedicate lui Alexander Rüstow, Henry Hazlitt și Anders Chydenius. Publică în limba engleză publicația Substack Jasay's Garden.

Despre EPICENTER

EPICENTER, Centrul European de Informare Politică, este o inițiativă independentă a douăsprezece think tank-uri de top din întreaga Europă. Scopul său este să informeze dezbaterea politică europeană și să promoveze principiile unei societăți libere, reunind expertiza membrilor săi.

EPICENTER este format din Centrul pentru Studii Politice (Danemarca), Forumul pentru Dezvoltare Civilă (Polonia), Fundalib (Spania), Institutul Economic Molinari (Franța), Institutul pentru Afaceri Economice (Regatul Unit), Institutul de Studii Economice și Sociale (Slovacia), Institutul pentru Studii de Piață (Bulgaria), Istituto Bruno Leoni (Italia), KEFiM (Grecia), Institutul Lituanian pentru Piața Liberă, Prometheus (Germania) și Timbro (Suedia). La fel ca membrii săi, EPICENTER este independent din punct de vedere politic și nu acceptă finanțare din bani publici.

Introducere

Actul privind accelerarea industrială (COM(2026)100, 4 martie 2026; Comisia Europeană 2026b) este răspunsul Comisiei Europene la un diagnostic real și larg împărtășit: investițiile industriale din UE se fac prea lent, autorizarea este fragmentată, energia este scumpă, iar dependențele strategice au devenit o problemă de securitate. Puțini liberali clasici ar contesta acest diagnostic. Întârzierile de câțiva ani în acordarea autorizațiilor pentru proiectele energetice și industriale au devenit un obstacol real în calea creșterii economice, iar capacitatea de reacție a administrației este o preocupare legitimă pentru orice ordine de piață.

Întrebarea nu este dacă Europa are o problemă de competitivitate, ci dacă acest instrument o abordează prin canalul care generează efectiv competitivitate, adică o concurență deschisă, guvernată de reguli și descentralizată, sau printr-un canal paralel de prioritizare politică și sprijin condiționat.

Prezentul document susține că Actul le folosește pe amândouă, dar că a doua strategie o eclipsează pe prima. Cel mai util este ca Actul să fie citit nu ca dereglementare sau ca revenire la planificarea centralizată, ci ca un pas pe o a treia cale: organizarea coordonată politic a unei economii nominal private. Această categorie, pe care tipologia lui Walter Eucken (Eucken 1952) ar plasa-o între economia de piață (*Verkehrswirtschaft*) și economia administrată central (*Zentralverwaltungswirtschaft*) și care poate fi numită economie organizată (*Organisationswirtschaft*), are propria logică instituțională. Odată recunoscută, această perspectivă explică arhitectura Actului mai economic decât o fac etichetele de „reformă” sau de „planificare”.

Ce face, de fapt, Actul

Propunerea combină patru mecanisme cu trăsături liberale foarte diferite, toate prevăzute chiar în textul propunerii (Comisia Europeană 2026b).

Primul este accelerarea procedurală: o procedură digitală unică de autorizare („un proiect, o singură cerere”), puncte unice de acces prin intermediul Portofelului european pentru întreprinderi și, în cadrul zonelor de accelerare industrială desemnate, autorizații valabile pentru întreaga zonă și aprobarea tacită (un proiect este considerat autorizat dacă autoritățile nu răspund într-un termen stabilit). Luată izolat, aceasta este partea cea mai ușor de apărat a Actului și aspectul care îl apropie cel mai mult de o îmbunătățire a cadrului general.

Al doilea este un obiectiv politic de producție. Actul urmărește explicit creșterea ponderii industriei prelucrătoare de la 14,3% din PIB-ul UE în 2024 la 20% până în 2035, precum și menținerea sau crearea a aproximativ 150.000 de locuri de muncă în sectoare industriale-cheie (Comisia Europeană 2026a). Acest obiectiv sectorial cuantificat nu este un parametru al cadrului general, ci un obiectiv de politică industrială; el presupune că structura dezirabilă a economiei este cunoscută dinainte.

Al treilea mecanism este cererea orientată prin achiziții publice. Actul prevede ca achizițiile publice și schemele publice de stimulente să impună condiții „fabricat în UE” și de emisii scăzute de carbon, pentru a stimula cererea de produse europene din domeniul tehnologiilor curate în sectoarele prioritare nominalizate: oțel, ciment, aluminiu, componente auto și tehnologii cu emisii nete zero. Astfel, cererea este deplasată către produse desemnate politic, în loc să fie lăsată în seama preferințelor cumpărătorilor descentralizați.

Al patrulea este accesul condiționat al investițiilor străine. Investițiile de peste 100 de milioane de euro în baterii, vehicule electrice, energie solară fotovoltaică și materii prime critice sunt supuse unor condiții specifice: conținut local, cerințe privind proprietatea, transfer de cunoștințe și de tehnologie, cercetare și dezvoltare, precum și o pondere minimă de 50% a lucrătorilor din UE. Accesul pe piață devine condiționat de îndeplinirea acestor cerințe de politică publică.

Ultimele trei nu reprezintă „accelerare” în niciun sens neutru. Ele reprezintă *dirijare*. Titlul Actului pune în prim-plan viteza, dar substanța sa este selecția.

O economie de piață ca formă, o economie organizată ca funcționare

Judecat cu obiectivitate, Actul nu este nici simplă dereglementare, nici planificare declarată; meritele sale liberale sunt reale, dar restrânse, iar elementele sale de dirijare le depășesc constant. Secțiunile următoare le analizează pe rând.

Meritul liberal, recunoscut cu obiectivitate

Conceptul de aprobare tacită merită apreciat. El inversează mecanismul implicit al permisiunii administrative: tăcerea devine consimțământ, nu obstacol. Acolo unde este aplicat pe scară largă și fără condiții atașate, reprezintă exact tipul de capacitate de reacție instituțională de care are nevoie o ordine de piață, deoarece disciplinează puterea discreționară a administrației în loc să o extindă. Dacă Actul s-ar rezuma la acest mecanism, aplicat orizontal tuturor investițiilor, experții l-ar considera, în linii mari, liberal.

Nu este cazul. Accelerarea este limitată la zone desemnate și la sectoare prioritare și coexistă cu obiective de producție, condiții în achizițiile publice și cerințe de acces. Viteza este selectivă, iar selecția este problema.

De la cadru la dirijare

Într-o ordine liberală de piață, ceea ce Eucken (1952) numea *Verkehrswirtschaft*, statul stabilește reguli generale în cadrul cărora actorii descentralizați concurează și se adaptează; el nu definește rezultatele. Actul specifică în mod repetat rezultate: o pondere sectorială în PIB, sectoare nominalizate, conținut „fabricat în UE” și cote de ocupare a forței de muncă din UE. Fiecare nominalizare le permite autorităților să decidă ce sectoare sunt strategice, ce proiecte se califică pentru procedura accelerată și ce investitori îndeplinesc condițiile. Puterea discreționară se extinde exact acolo unde Actul pretinde că simplifică.

Rezultatul nu este planificarea centralizată. Proprietatea rămâne privată, iar firmele continuă să facă comerț și să investească, însă semnalul de coordonare se schimbă. Investițiile răspund tot mai mult priorităților politice (desemnarea rezultatelor, preferințele din achizițiile publice și aprobările condiționate), și nu prețurilor și judecății antreprenoriale. Aceasta este trăsătura definitorie a unei economii organizate: forma exterioară a pieței este păstrată, dar funcția sa interioară de coordonare este organizată progresiv de sus.

Această formă de organizare este bine documentată istoric (Prollius 2003). Interesul de acum constă în faptul că Actul îi reproduce logica instituțională într-un limbaj contemporan, al „decarbonizării și rezilienței”. În termenii lui Holcombe (2018), Actul se situează pe terenul instituțional al capitalismului politic, în care rezultatele economice sunt modelate prin interacțiunea dintre elitele politice și cele economice, și nu prin concurență deschisă.

Problema cunoașterii

Stabilirea unui obiectiv de „20% până în 2035” pentru industria prelucrătoare presupune că structura economiei europene care maximizează bunăstarea poate fi cunoscută dinainte. Nu poate.

Nicio autoritate nu dispune de suficientă cunoaștere dispersată pentru a identifica ce tehnologii, modele de afaceri și traiectorii de investiții vor avea succes (Hayek 1945). Argumentul în favoarea pieței este unul epistemic. Concurența este o procedură de descoperire, care generează această cunoaștere prin experimentare și eșec (Hayek 1978). O pondere sectorială prestabilită înlocuiește descoperirea cu o țintă și tinde să fixeze traiectoriile favorizate politic chiar și atunci când condițiile se schimbă. Pericolul nu este doar alocarea greșită a resurselor, ci înlocuirea cu o dirijare administrativă a însuși procesului care produce informațiile relevante.

Neutralitatea concurențială și avantajul celor din interior

Sistemele de acces condiționat și de desemnare îi favorizează structural pe cei care știu să se descurce în ele. Firmele mari, cu resurse bogate și conexiuni politice, pot îndeplini mai ușor obligațiile privind conținutul local și transferul de tehnologie, pot obține desemnări și pot avea acces la zonele de accelerare; întreprinderile mici și mijlocii, noii intrați pe piață și inovatorii descentralizați adesea nu pot.

Pe măsură ce succesul ajunge să depindă de poziționarea instituțională, și nu de performanța pe piață, neutralitatea concurențială se erodează, chiar dacă structurile formale ale pieței rămân intacte (Olson 1982).

Pragul de 100 de milioane de euro al regimului condiționat concentrează aceste investiții de mare amploare exact acolo unde cei din interior se descurcă cel mai ușor.

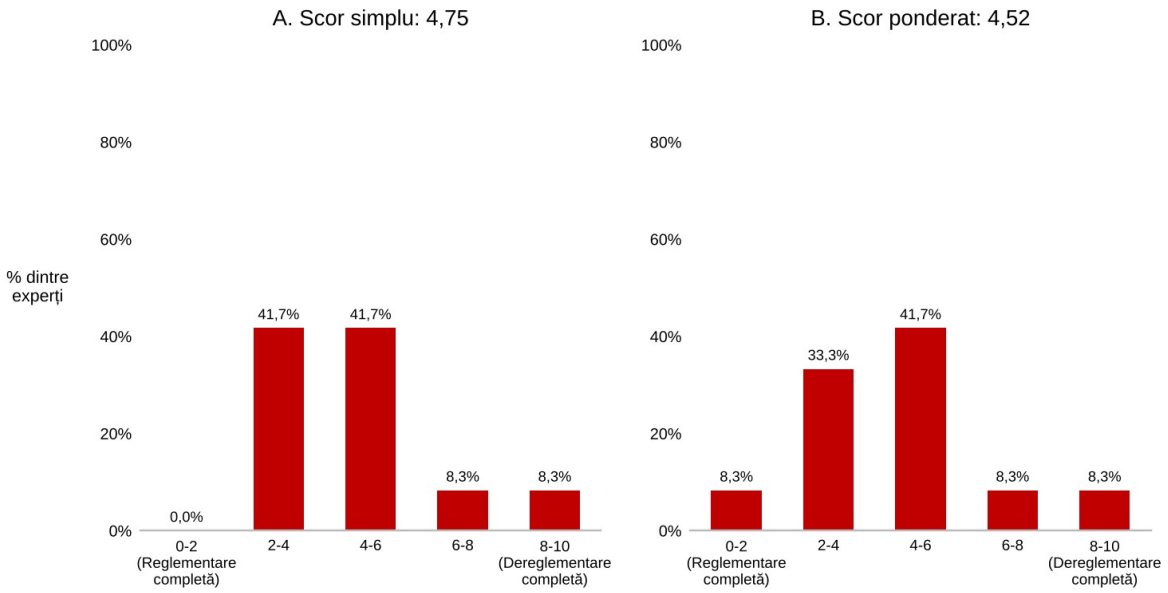
Efectul de clichet

Zonele de accelerare industrială, cotele „fabricat în UE” din achizițiile publice și regimurile de acces condiționat sunt introduse sub presiunea crizelor, pe axele energiei, securității, climei și concurenței globale. Mecanismele de coordonare din perioadele de criză dispar rareori după ce criza trece; ele se transformă în structuri permanente (Higgs 1987). Rezultatul plauzibil pe termen lung nu este un accelerator punctual, ci un sistem permanent de coordonare administrativă orientată spre misiuni: clichetul care duce la acumularea economiei organizate.

Ce a constatat grupul de experți

Doisprezece experți au evaluat Actul pe o scală de la 0 la 10, de la reglementare completă (0, antiliberal) la dereglementare completă (10, proliberal). Scorul mediu a fost de 4,75, iar media ponderată în funcție de încredere a fost de 4,52 (calculele autorului), ceea ce plasează Actul ferm de partea reglementării. Cele două valori sunt apropiate, ceea ce arată că evaluarea nu a fost influențată de câteva valori extreme, ci reflectă un consens larg în cadrul grupului de experți.

Figura 1. Distribuția frecvențelor scorurilor și scorurile medii în evaluarea Actului privind accelerarea industrială realizată de Observatorul legislativ al UE

Comentariile experților converg spre diagnosticul formulat mai sus: Actul combină elemente cu adevărat liberalizatoare cu o logică intervenționistă dominantă. Mai mulți membri ai grupului au izolat aceleași mecanisme criticate în acest document.

Unul a remarcat că Actul impune un obiectiv cantitativ pentru industria prelucrătoare, încercând să „înghețe schimbarea structurală determinată de progresul tehnologic”. Un altul a descris cerința „fabricat în UE” și obiectivul pentru industria prelucrătoare drept „protecționism clasic îmbrăcat în limbaj modern”. Un al treilea a obiectat că alegerea „câștigătorilor și perdanților… sună foarte mult a planificare centralizată”, în timp ce un al patrulea a afirmat pur și simplu că planificarea centralizată a modului în care trebuie folosite resursele „nu este liberală”. O evaluare de sinteză a plasat Actul „în jurul valorii de 5/10” pe scală, deoarece urmărește competitivitatea „printr-un cadru destul de intervenționist”.

Este de remarcat că rezervele grupului de experți se regăsesc și în procesele interne ale Comisiei. Evaluarea impactului aferentă propunerii a fost inițial respinsă de Comitetul de control normativ al Comisiei și a fost avizată abia la retransmitere, cu rezerve privind analiza de bază a impactului, ceea ce constituie un semnal intern neobișnuit că argumentele în favoarea măsurii nu sunt bine fundamentate. O minoritate a

experților chestionați a acordat o pondere mai mare câștigurilor în materie de autorizare și simplificare, ceea ce explică valorile din partea superioară a intervalului.

Evaluarea proprie a autorului (3/10) se situează sub media grupului, în treimea cea mai critică, o poziționare coerentă cu analiza din perspectiva teoriei ordinii economice dezvoltată aici.

Prin comparație, Observatorul a acordat celui de-al 28-lea regim, o măsură constând într-o simplificare procedurală în mare parte orizontală și opțională (opt-in), un scor de 7,5 (7,07 ponderat în funcție de încredere) pe aceeași scală, cel mai ridicat scor de dereglementare de până acum (Ganev și Ďurana 2025).

Pe o scală comună, contrastul este clar. Scorul celui de-al 28-lea regim se situează pe partea liberalizatoare a scalei, în timp ce Actul privind accelerarea industrială se află mult spre capătul reglementării. Grupul de experți favorizează simplificarea neutră și este sceptic față de accelerarea selectivă.

De ce sunt ratate obiectivele

Obiecția de fond nu este că dirijarea este mai lentă decât alternativa bazată pe cadrul general, ci că este puțin probabil ca dirijarea să promoveze obiectivele Actului, și anume competitivitatea, o pondere de 20% a industriei prelucrătoare în PIB și reziliența, iar costul urmăririi lor în acest mod este mult mai mare decât sugerează bugetul vizibil.

Trei motive converg.

Primul este problema cunoașterii, deja discutată: o autoritate centrală nu poate identifica dinainte ce tehnologii și traiectorii de investiții vor avea succes, așa că un obiectiv sectorial înlocuiește un proces de descoperire cu o simplă presupunere.

Al doilea, decisiv, este că sistemele dirijate nu au un mecanism de corecție. Piețele sunt disciplinate continuu de prețuri, profit și pierdere; coordonarea administrativă este în mare parte lipsită de feedback, se adaptează lent și nu se autocorectează (Mises 1944). Un cadru care nu își poate detecta și corecta propriile erori nu își poate modifica în mod fiabil obiectivele declarate; dimpotrivă, tinde să le consolideze și după ce acestea și-au pierdut utilitatea.

Al treilea, costul real este în mare parte nevăzut. Dincolo de subvențiile și procedurile vizibile se află costurile de oportunitate în sens larg: investițiile care nu se fac în sectoarele nedesemnate, firmele care nu se înființează și inovațiile care nu apar niciodată, deoarece capitalul și atenția administrației sunt canalizate spre traiectorii prioritizate politic. Cu cât acest model este perfecționat mai temeinic, cu atât devin mai numeroase alternativele sacrificate, astfel încât o versiune suficient de completă nu ar ridica nivelul concurenței, ci l-ar coborî, și odată cu el nivelul de trai pe care ar trebui să îl apere.

Aceasta nu este o acuzație de incompetență la adresa vreunui funcționar. Este o critică a instrumentului. Organizarea birocratică este concepută pentru a administra sarcini clar delimitate și ușor de urmărit; ea nu este potrivită pentru procesele complexe, dinamice și interdependente care alcătuiesc o economie modernă (Mises 1944). Actul aplică o logică de coordonare administrativă exact domeniului în care această logică funcționează cel mai prost.

Deși modelul pare să fi avut succes în alte părți ale lumii (expansiunea industrială dirijată a Chinei este un exemplu evident), mobilizarea vizibilă nu este același lucru cu o competitivitate durabilă, care sporește bunăstarea; în plus, ea nu rezolvă problemele de cunoaștere și de feedback care fac rezultatele nesigure.

Cazul României: autorizațiile de construire și ajutorul pentru CE Oltenia

Diagnosticul Actului, autorizările lente, se confirmă în România. Studiul Băncii Mondiale „Subnational Business Ready in the European Union 2024”, solicitat și finanțat de Comisia Europeană, a măsurat nouă orașe românești, cu date din decembrie 2023. Obținerea autorizației de construire, cu tot cu avizele prealabile, durează între 53 de zile la Oradea și 382 de zile la Iași, iar un nou racord electric de 180 kVA cere între 180 de zile la Craiova și 317 zile la București.[1]

[1] Banca Mondială, *Subnational Business Ready in the European Union 2024: Romania*, studiu solicitat și finanțat de Direcția Generală Politică Regională și Urbană a Comisiei Europene, publicat la 6 noiembrie 2024 (date din decembrie 2023), secțiunile 2.1 „Building Permitting” (capitolul „Business Location”) și 3.1 „Electricity” (capitolul „Utility Services”) (https://worldbank.org/content/dam/sites/b-

Mai instructiv este decalajul dintre orașe. Potrivit studiului, autorizarea construcțiilor este reglementată la nivel național și aplicată la nivel municipal, deci diferența nu vine din legi diferite, ci din felul în care administrația le aplică. La Oradea, planul urbanistic general este actualizat, rețelele sunt cartografiate într-o bază de date GIS, mai mulți emitenți de avize prealabile au birouri în primărie, iar certificatul de urbanism se poate obține, contra unei taxe suplimentare de 1.687 lei, în două zile, nu în 21. Este tipul de accelerare pe care grupul de experți îl apreciază: neutră, disponibilă oricărui investitor, fără sectoare sau zone desemnate. Prima recomandare a documentului, extinderea orizontală a aprobării tacite și a procedurii unice, merge în aceeași direcție.

Componenta de dirijare are și ea un precedent românesc. În ianuarie 2022, Comisia Europeană a aprobat un ajutor de restructurare de până la 2,66 miliarde de euro pentru Complexul Energetic Oltenia, companie controlată de stat, după ce aprobase în februarie 2020 un ajutor de salvare. Planul pentru 2021-2026 urma să înlocuiască producția pe lignit cu centrale pe gaze naturale și surse regenerabile și, potrivit Comisiei, să readucă firma la viabilitate pe termen lung fără ajutor de stat continuu.[2] În decembrie 2025, România a notificat un plan modificat: ajutorul crește la 2,86 miliarde de euro, iar restructurarea se prelungește cu trei ani, până la sfârșitul lui 2029, motivul invocat fiind chiar întârzierea noilor centrale. La 27 februarie 2026, Comisia a deschis o investigație aprofundată pentru a verifica, între altele, dacă planul mai duce la restabilirea viabilității și dacă întârzierile au fost în afara controlului companiei sau al statului.[3]

Cazul ilustrează ceea ce evaluarea numește lipsa unui mecanism de corecție și efectul de clichet. O intervenție gândită ca temporară, prelungită acum în numele securității aprovizionării, își mărește bugetul și își mută termenul, iar investițiile alese administrativ întârzie chiar în interiorul companiei sprijinite. Pe o piață, dificultățile financiare ar fi forțat de mult realocarea capitalului; aici, răspunsul a fost o nouă notificare la Bruxelles.

Cele două cazuri explică de ce experții au acordat Actului doar 4,75 din 10. Câștigurile reale apar acolo unde administrația devine mai rapidă pentru toți, ca la Oradea; acolo unde statul alege beneficiarii, ca la CE Oltenia, costurile au crescut, iar termenele s-au amânat.

Concluzii și recomandări de politici publice

Reformele Actului în materie de autorizare sunt lăudabile. Aprobarea tacită și procedura digitală unică sunt îmbunătățiri reale, iar o Europă competitivă are nevoie exact de acest tip de capacitate de reacție administrativă. Însă aceste câștiguri vin la pachet cu obiective de producție, condiții în achizițiile publice și acces condiționat pe piață, care îndepărtează guvernanța europeană de un cadru guvernat de reguli și o apropie de organizarea dirijată a unei economii formal private.

Rezultă trei recomandări.

În primul rând, accelerarea trebuie decuplată de dirijare. Aprobarea tacită și procedura digitală unică trebuie extinse orizontal, la toate investițiile, nu doar la cele din sectoarele și zonele desemnate. Reforma procedurală este valoroasă exact în măsura în care este neutră; condiționarea ei de prioritățile politice transformă o îmbunătățire a cadrului general într-un mecanism de selecție.

În al doilea rând, trebuie eliminate obiectivul de producție și condițiile privind conținutul. Ponderea de 20% a industriei prelucrătoare, cotele „fabricat în UE” din achizițiile publice și cerințele privind conținutul local și ponderea minimă a forței de muncă din UE înlocuiesc descoperirea prin piață cu judecata politică și favorizează capturarea de către cei din interior. Competitivitatea este mai bine servită de reguli stabile, de achiziții publice deschise și de predictibilitate juridică decât de ambiții industriale cuantificate.

În al treilea rând, autorul recomandă ca arhitectura de urgență să aibă o dată de expirare. Zonele de accelerare industrială și regimurile condiționate ar trebui să conțină clauze reale de expirare și de revizuire,

ready/documents/subnational/romania/Subnational-B-READY-in-Romania-2024-PPT-final.pdf).

[2] Comisia Europeană, comunicatul de presă IP/22/574, „State aid: Commission approves restructuring aid of up to around €2.7 billion for Romanian power company Complexul Energetic Oltenia SA”, 26 ianuarie 2022, cazul SA.59974 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_574).

[3] Comisia Europeană, comunicatul de presă IP/26/440, „Commission opens in-depth State aid investigation into Romania's amended restructuring plan for CE Oltenia”, 27 februarie 2026, cazul SA.117913 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_440).

sarcina probei revenind celor care susțin menținerea lor. Fără acestea, măsurile temporare de mobilizare în situații de criză se vor consolida ca formă permanentă de coordonare administrativă.

Competitivitatea Europei va depinde mai puțin de cât de repede poate împinge înainte proiecte selectate și mai mult de măsura în care sprijină descoperirea descentralizată și o ordine de piață deschisă și neutră. O administrație mai rapidă este binevenită. Însă o industrie dirijată nu se află doar pe o cale mai lentă; judecată prin prisma obiectivelor proprii ale Actului, ea este un drum care nu duce la destinație.

Notă metodologică

Rezultatele evaluării Observatorului legislativ al UE sunt prezentate atât ca medie simplă, cât și ca medie ponderată, pentru a (a) calibra diferențele de percepție și prejudecățile experților pe scala reglementare-dereglementare, (b) ține seama de încrederea experților în domeniul lor de expertiză și (c) ține seama de măsura în care evaluarea se bazează pe cunoștințele expertului despre sectorul respectiv.

Acest proces a implicat trei etape principale:

1. Armonizarea percepțiilor și reducerea prejudecăților: experților li s-a cerut să evalueze 40 de scenarii ipotetice (vignete) în fiecare domeniu de politică publică (King et al. 2004; Pemstein et al. 2020), stabilind dacă politica respectivă se îndreaptă către mai multă reglementare (antiliberală) sau către mai multă dereglementare (proliberală). Pentru a asigura comparabilitatea între respondenți, am utilizat o scală standardizată de la 0 la 10, în care:
    - 0 = reglementare completă (poziție antiliberală)
    - 5 = nicio schimbare / status quo
    - 10 = dereglementare completă (poziție proliberală)

    Pentru a îmbunătăți acuratețea interpretării, au fost concepute vignete separate pentru opt domenii distincte de politică publică, în care liberalizarea poate lua forme diferite:

    1. Platforme digitale
    2. Mediu și emisii
    3. Politica comercială
    4. Politica comună în domeniul pescuitului
    5. Politica comercială comună
    6. Politica agricolă
    7. Piețele energiei
    8. Protecția consumatorilor

    Fiecare set de vignete a conținut cinci scenarii de politică publică imaginare, de la cele puternic reglementatoare la cele puternic liberalizatoare.[4] Acestea au servit drept repere, permițând standardizarea evaluărilor experților între domenii și în cadrul fiecărui domeniu.
2. Evaluarea experților: experții au evaluat reglementările UE folosind aceeași scală.
3. Nivelul de încredere al experților: pentru fiecare reglementare, experții și-au raportat nivelul de încredere în expertiza lor pe subiectul respectiv și măsura în care evaluarea lor s-a bazat pe această expertiză (ambele pe scala de la 0 la 10).

Scorul mediu ponderat final se calculează după cum urmează.

Procedura de recalibrare

Fie X_i evaluarea brută acordată de expertul i setului de vignete și fie Y evaluarea „adevărată”, prestabilită, a vignetelor. Pentru fiecare expert am estimat un model simplu de regresie liniară:

$$Y = a_i + b_i \cdot X_i$$

[4] Deși atribuirea scorurilor ideale este în mod necesar, într-o anumită măsură, subiectivă, ne propunem să rămânem în limitele consensului larg din domeniul politicilor publice, pentru a asigura o acceptabilitate largă și claritate analitică. Evaluările care se abat substanțial de la interpretările uzuale sunt revizuite și ajustate în consecință, pe baza feedbackului experților.

Coeficienții rezultați, a_i (interceptul) și b_i (panta), surprind modul idiosincratic în care expertul folosește scala de răspuns.

Ulterior, toate evaluările reale ale directivei furnizate de expertul i au fost ajustate astfel:

$$Y_{ij} = a_i + b_i \cdot X_{ij}$$

unde Y_{ij} este scorul de liberalizare standardizat atribuit de expertul i directivei j, iar X_{ij} este scorul brut inițial acordat acelei directive.

Ponderarea în funcție de încredere și expertiză

Pentru a integra autoevaluările experților privind nivelul lor de încredere, am aplicat evaluării fiecărui expert o ajustare calibrată, ponderată în funcție de încredere, astfel încât evaluările să nu fie distorsionate excesiv.

Metodele tradiționale de ponderare liniară tind să penalizeze disproporționat scorurile cu încredere moderată, reducând semnificativ media evaluărilor. Am folosit această metodă de ponderare pentru a păstra semnalul de bază al evaluării, în special în cazul evaluărilor cu încredere moderată, recompensând în același timp încrederea mai mare și reducând, într-un mod controlat și proporțional, ponderea răspunsurilor nesigure.

Definim scorul de bază furnizat de expertul i ca:

$$S_i = \text{Intercept}_i + \text{Pantă}_i \cdot \text{Expertiză}_i$$

unde interceptul și panta sunt derivate din rezultatele vignetelor fiecărui participant, pentru a armoniza utilizarea scalei reglementare-dereglementare, iar expertiza este cunoașterea domeniului, autoevaluată pe o scală de la 0 la 10. Scorul ajustat (final) se calculează apoi astfel:

$$\hat{S}_i = S_i \cdot \left(1 + \alpha \cdot \frac{C_i - \overline{C}}{C_{max}}\right)$$

unde $C_i = C_i^{\text{politică}} + C_i^{\text{conținut}}$ este suma celor două evaluări ale încrederii expertului (fiecare pe o scală de la 0 la 10), $\overline{C} = 10$ este punctul neutru al scorului total de încredere (folosit ca referință), $C_{max} = 20$ este încrederea combinată maximă posibilă, iar α este un parametru care controlează sensibilitatea ajustării la încredere (de exemplu, α = 0,25).

Această ajustare asigură că, dacă $C_i = 10$, atunci $\hat{S}_i = S_i$ (nicio modificare); dacă $C_i > 10$, atunci $\hat{S}_i > S_i$ (ușoară ajustare în sus); iar dacă $C_i < 10$, atunci $\hat{S}_i < S_i$ (ușoară reducere).

Valoarea lui α determină cât de mult modifică încrederea scorul. În cazul nostru, am stabilit α = 0,25, astfel încât un răspuns cu încredere deplină ($C_i = 20$) este majorat cu 12,5%, iar unul cu încredere minimă ($C_i = 0$) este redus cu 12,5%. Se creează astfel o marjă de influență limitată, care evită extremele și păstrează diferențele relative.

Această metodă se inspiră din metodele de ponderare cu praguri flexibile descrise în literatura de specialitate privind evaluarea de către experți (de exemplu, Belton și Stewart 2002; Cooke 1991) și urmărește să respecte expertiza fără a permite ca un număr mic de respondenți foarte încrezători să influențeze disproporționat rezultatele agregate.

Grupul nostru de experți

Grupul de experți al Observatorului legislativ al UE cuprinde 34 de experți, din peste 25% dintre statele membre actuale ale UE. Majoritatea (62%) dețin un doctorat în domeniul lor de expertiză. Cei mai mulți (66,7%) lucrează ca cercetători sau consilieri de politici publice în think tank-uri, instituții guvernamentale sau organizații neguvernamentale, în timp ce unul din cinci (20,8%) ocupă poziții academice titulare sau în curs de titularizare, ca lectori, conferențiari sau profesori; restul experților (12,5%) sunt cercetători în instituții academice (inclusiv doctoranzi și cercetători postdoctorali). Două treimi dintre membrii grupului (66%) au peste opt ani de experiență profesională.

Referințe

Eucken, W. (1952) *Grundsätze der Wirtschaftspolitik.* Tübingen: Mohr Siebeck.

Comisia Europeană. (2026a) *The Industrial Accelerator Act: Factsheet*. Bruxelles: Comisia Europeană.

Comisia Europeană. (2026b) Proposal for a regulation establishing a framework of measures for accelerating industrial capacity and decarbonisation in strategic sectors (Industrial Accelerator Act). COM(2026)100. Bruxelles: Comisia Europeană.

Ganev, P. și Ďurana, R. (2025) EU Regulatory Observatory: The 28th Regime and Europe's competitiveness: Big upside, hard delivery. Bruxelles: Epicenter. (https://www.epicenternetwork.eu/wp-content/uploads/2025/12/EU-Regulatory-Observatory-The-28th-Regime-and-Europes-competitiveness-Big-upside-hard-delivery-EPICENTER-2025-1.pdf).

Hayek, F. A. (1945) The use of knowledge in society. *American Economic Review* 35(4): 519-30.

Hayek, F. A. (1978) Competition as a discovery procedure. În *New Studies in Philosophy, Politics, Economics and the History of Ideas*. London: Routledge.

Higgs, R. (1987) *Crisis and Leviathan: Critical Episodes in the Growth of American Government*. New York: Oxford University Press.

Holcombe, R. G. (2018) *Political Capitalism: How Economic and Political Power Is Made and Maintained*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mises, L. von. (1944) *Bureaucracy*. New Haven: Yale University Press.

Olson, M. (1982) *The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation, and Social Rigidities.* New Haven: Yale University Press.

Prollius, M. von. (2003) *Das Wirtschaftssystem der Nationalsozialisten 1933-1939*. Paderborn: Schöningh.